

Yargı sisteminin temel amacı “kaliteli hizmet üretmek” olmalı

17 Haziran 2025

Hukuk Meslekleri Giriş Sınavı’na katılan 5 bin 818 hukuk fakültesi mezununun sadece yüzde 23,81’i 70 puan barajını geçebildi. Başarısızlığın sorumlusu mezunlar değil, hukuk ve yargı alanındaki yapısal sorunlardır.

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM), 2025 Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı (HMGS) sonuçlarını 22 Mayıs 2025’te kamuoyuna duyurmuştu. 27 Nisan 2025’te yapılan sınava 5 bin 912 hukuk fakültesi mezunu başvuruda bulundu, sınava 5 bin 818 aday girdi, bunların ise yalnızca yüzde 23,81’i başarı kriterini karşılayarak 70 puan barajını aşabildi. Bu oran, geçen yıl yapılan ve yüzde 42,67 başarı oranı ile dikkat çeken ilk HMGS’ye göre ciddi bir gerileme anlamına geliyor. Daha İyi Yargı Derneği, bu vahim gelişmeyi değerlendirip bir dizi öneri sundu:

“Binlerce hukuk fakültesi mezunu, neyi, niçin ve nasıl ölçtüğü şeffaf olmayan sınavı geçemediği için hukuk mesleklerine giremiyor. Bu başarısızlık oranı devam ettiği takdirde, her yıl yeni mezun olacak 20 bin civarındaki hukuk fakültesi mezununun 15 bini hukuk mesleklerinde görev alamayacak, bulabildiği diğer işlere yönelecek, onları bu duruma düşüren sisteme ve yöneticilere, daha da kötüsü ülkemize küsecek.

“Bu yüksek başarısızlık oranı, kesinlikle öğrencilerin başarısızlığı değil, hukuk ve yargı alanında derin bir yapısal sorunun göstergesidir. Temel yapısal sorun şudur: Yargı sistemimiz, halka “kaliteli yargı hizmeti” sağlamayı hedef edinmemiş, kalite unsurlarını belirleyip benimsememiş ve kaliteli hizmet üretimini sağlayacak şekilde yalın, çevik ve hesapverir olarak yapılanmamıştır! Bu temel eksiklik nedeniyle ülkemizde hukuk eğitimi gerçek ihtiyaçlara göre şekillenmiyor; hukuk eğitimi ve hukuk hizmetleri, güç sahibi yöneticilerin kişisel hayallerine, gerçeklerden kopuk varsayımlarına, önyargılarına bağımlı kalıyor.

“Mevcut yapısal sorunları, kendi sistemimize ve toplumsal ihtiyaçlarımıza uygun özgün çözümler geliştirerek köklü biçimde çözmek yerine, başka ülkelerin kendi koşullarına göre geliştirdiği - örneğin HMGS - çözümleri ve kurumları körü körüne benimseyerek, sonunun nereye varacağını bilmediğimiz uygulamalara yöneliyoruz. Böyle olunca hayallerimiz ve gerçeklerimiz örtüşmüyor. Gençlerimizin hayallerini yıkıyoruz. Topluma ihtiyacı ve hakkı olan kaliteli yargı hizmeti veremiyoruz.

“Topluma kaliteli yargı hizmeti sunmak için, bilgili, sezgi ve karar verme yetisi ile etik değerlere uyumu yüksek, tam donanımlı, yüksek nitelikli bireyler yetiştiren güçlü bir eğitim sistemi kurulması ve etkin işletilmesi şarttır. Eğitim sürecinin sonunda mesleklere giriş yeterliğini diploma yerine HMGS ile ölçmek tercih edildiğine göre, sınavın veya ölçme değerlendirme sisteminin, adayların sadece bilgisini değil, mesleğin gerektirdiği bütün yetkinlikleri yüksek derecede taşıdığını ‘bütüncül, geçerli, güvenilir ve tutarlı bir şekilde’ ölçülebilir olması zorunludur. Bu sistemin sağlıklı işlediğinin görülmesi, şeffaflık ve hesapverirliğin sağlanması için yapılacak sınavlardaki sorular bu amaca uygun tasarlanmalı ve sınavı takiben bütün olarak yayınlanmalı, böylece amaca uygunluğu ve yapılan değerlendirmelerin isabetini kamuoyunun denetlemesi sağlanmalıdır.

Daha İyi Yargı Derneği'ne göre çözüm şudur:

“1. Yargı sisteminin temel amacı ve odağı ‘kaliteli hizmet üretmek’ olmalı, bu amaçla yargı hizmetinde ‘kalite unsurları’ belirlenerek üzerinde toplumsal mutabakat oluşturulmalıdır.

“2. Yargı sisteminin bir parçası olan bütün kurumlar ve unsurlar kalite şartlarını yerine getirecek şekilde yapılandırılmalıdır.

“3. Hukuk meslekleri kariyer planları bu nihai amaca uygun olarak profesyonelce hazırlanmalı, mesleki ve akademik performansa dayalı olarak ilerletilmelidir. Hukuk pratikte ve teoride birleştirilmeli, hukuk öğretim üyeleri her iki yönde birden gelişmeli, ülkede hukuku, eğitimini ve uygulamasını geliştirmelidir.

“4. Eğitim ve sınav sistemleri, hukuk meslekleri kariyer planlarına hizmet edecek şekilde tasarlanmalı, hukuk mesleklerini bilgi, sezgi, karar verme yetisi ve etik değerlere uyumu yüksek olan donanımlı adaylara kazandırmayı sağlayacak şekilde tasarlanıp yapılandırılmalıdır.

“5. Sınavlar geçerlilik, güvenilirlik, tutarlılık kriterlerine göre meslekte başarılı olmak için gerekli olan bilgi ve yetkinlikleri ölçmeye yönelik hazırlanmalı, sınav başarısı, sistemin doğru işleminin doğal bir yansıması olmalıdır. Yeterliliği ölçmeye dayalı sınavların olağan başarı oranı olarak -ABD’de ve İngiltere’de uygulanan sınavların başarı oranlarında olduğu gibi- makul, kabul edilebilir yüzde 50 ile yüzde 70 aralığında sonuçlar vermelidir.

“6. Hukuk fakültelerine üniversiteye giriş sınavlarından en yüksek puanı alan öğrencilerin seçilerek kabul edildiği dikkate alınarak, hukuk eğitimi başarı ile bitirdiği halde sınavda başarı gösteremeyen gençlerimize aldıkları eğitime uygun olarak iş imkanları yaratılmalı, bu değerli insan kaynağımız ve onlara hukuk eğitimi vermek için sarfedilen kaynaklar hukuka uyarlığın gelişmesine katkı verecek şekilde değerlendirilmelidir. Bu hususta, belli büyüklüğü aşan işletmelerde yönetici kadrolara hukuk fakültesi mezunu istihdamını teşvik etmek gibi yöntemler bulunabilir.

“Daha İyi Yargı Derneği, yargı hizmetlerinde kaliteyi ve unsurlarını belirleyerek kamuoyunda tartışmaya açmıştır (<https://www.dahaiyiyargi.org/raporlar-ve-politika-notlari/yargi-hizmetlerinde-kalite-ve-kalite-unsurlari/>).

“Kaliteli yargı hizmetleri üretilmesi için yargıda yapılması gereken reformları dokuz ana başlık altında geliştirerek somut ve uygulanabilir adımları içeren bir yol haritası oluşturmuştur. Daha İyi Yargı Derneği bu çalışmasını, “A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” başlıklı çalışmada toplamış, çalışma kitap haline getirilerek öneriler yurtiçinde ve yurtdışında tartışmaya açmıştır. Büyük beğeni toplayan önerilerimiz, Avrupa Birliği’nin “Avrupanın Geleceği (Future of Europe)” çalışmalarına katkı verir değerde bulunmuştur (<https://www.dahaiyiyargi.org/adan-zye-turk-yargi-reformu/>).

“Sağlam, sürekli işleyen, yalın ve çevik bir yargı yapılanması, hem halk hem de hukuk fakültesi öğrencileri de dahil hukuk meslekleri mensupları için adaletin güvencesidir. Yalın, çevik ve adaleti sağlayabilen bir yargı aynı zamanda toplumsal kalkınmanın da anahtarıdır. Bu yapıyı inşa etmek hepimizin ortak sorumluluğudur.”

BİLGİ İÇİN

Daha İyi Yargı Derneği

Türkiye'deki yargı sorunlarını tespit edip çözüm önerileri geliştirmek, bu öneriler üzerinde toplumsal mutabakat sağlanması ve çözümlerin hayata geçirilmesi için çalışmak üzere Kasım 2014'te kurulmuş, siyaseten tarafsız sivil toplum kuruluşu. Yönetim kurulu başkanlığını Av. Mehmet Gün'ün yürüttüğü Daha İyi Yargı Derneği'nin amacı Türkiye'nin, uzlaşma kültürünün egemen olduğu, barış içinde yaşayan, üretken, uluslararası alanda rekabetçi ve müreffeh bir toplum haline gelmesine, yargının daha ilerletilmesi ve geliştirilmesi yolu ile katkıda bulunmak. Dernek bu amaçla yargıda A'dan Z'ye bir reform öneriyor (www.dahaiyiyargi.org/adan-zye-turk-yargi-reformu/).
www.dahaiyiyargi.org